

Üstüme Kar Yağıyor • Pakize Özcan

Genç Kitaplar • Roman • 232 sayfa • Önerilen sınıflar: 6, 7, 8 ve Lise

HAK ve ÖZGÜRLÜKLER • KİŞİSEL GELİŞİM • DUYGULAR

aile baskısı • gelecek • görücü usulü evlilik • eğitim hakkı • akrabalık • özgürlükler • şiddet • kendine saygı • yalnızlık • köy yaşamı

Öğretmenlik yıllarında Anadolu'nun farklı bölgelerinde sürdürdüğü yaşamından renkleri kitaplarına ustalıkla taşıyan yazar **Pakize Özcan**'ın romanı, hem aile hem çevre baskısı altında yetişen bir genç kızın yaşama tutunma mücadelesini, gerçekçi bir bakış açısıyla anlatıyor. Kitap, eğitimine devam edemeyip, evlenmeye zorlanan çok sayıda genç kızın "çığlığını" okurun yüreğine ulaştırabilmeyi başarıyor.

Küçük bir Anadolu kasabasında yaşayan Asuman, kendi yaşamıyla ilgili hemen hiçbir konuda söz sahibi olmayan, aile ve çevre baskısı altında yaşayan bir genç kızdır. Ailesi, onun liseye devam etmesi yerine, uygun gördükleri biriyle evlenmesini ister. Delikanlının birinden mektup aldığı gerekçesiyle cezalandırılan Asuman, köydeki teyzesinin yanına gönderilir. İstanbul'da yaşayan kuzenleri de yaz tatili için oradadır. Başarılı bir iş yaşamı planlayan Nurcan ve üniversite tezini hazırlayan ağabeyi Cengiz'le geçirdiği günler, genç kızın, yaşamını ciddi biçimde sorgulamasına neden olur. Ancak, ailesi onun "iyi bir evlilik" yapması için ilk adımları atmıştır bile!..

TARTIŞMA KONULARI...

1. Romanın başında nasıl bir aileyle tanışıyoruz? Aile ilişkileri, yaşam tarzı, değerleri neler? Bu ilk sayfalarda çizilen aile manzarasına baktığınızda Asuman'a nasıl bir gelecek öngörüyorsunuz?
2. Babasını, Asuman'ı dövecek kadar sinirlendiren olay ne? Bu olayda annesi nasıl tavır alıyor? Babası ceza olarak neye karar veriyor?
3. Mücella'nın evlenme hikâyesi ne? Henüz okula giden küçük bir kızı evlendirmek için nasıl bir gerekçe olabilir? Aile baskısıyla yapılan bir evlilikte, gençlerin mutlu olma şansı ne kadardır?
4. Asuman'ın yaşadığı mahallede yolda karşılaşılan kadınların konuşmaları hangi konular etrafında dönüyor? Kendine saygısı olan bir kadın bu tarz konuşmalar yapar mı? Bu alışkanlığın sizce gerçek hayatta karşılığı var mı?
5. Asuman'ı köye götürmeye gelen teyze oğlu Osman'ın, yakın akraba olduğunu da göz önünde bulundurarak, davranışlarını irdeleyin. Nasıl biri? Annesi, Asuman'ın eğitim hayatıyla ilgili Osman'a neler söylüyor?
6. Köye gittiğinde Asuman'ın günlük hayatında ne değişiyor? Köy ortamının doğallığında o da daha rahat, daha özgür, daha mutlu davranabiliyor mu? Neden?
7. Şehirde olduğu gibi köyde de kızlar baş başa kaldıklarında sıklıkla hangi konudan söz ediyor? Sizce bu davranışın nedeni ne olabilir? Bu tür konular sosyal gelişim yönünden kızlara ne katar? Nurcan, Ayşe ve Asuman'ın gelecek planları neler?
8. Asuman, neden gelecekte sosyolog olmayı düşünüyor? Sosyolog kimdir, çalışma alanları nelerdir?
9. Asuman sonunda Cengiz Ağabey'e açıldığında "... benim üstüme neden bu kadar çok geldiklerini, benden ne istediklerini... anlayamıyorum," diyor. Sizce neden üstüne geliyorlar, ondan ne istiyorlar?
10. Teyzesi (Osman'ın annesi) kardeşi olan Asuman'ın annesi Zelfure için ne düşünüyor? Asuman'ın Osman Ağabey için düşünceleri ne? Asuman'ın hayran olduğu Cengiz Ağabey, ona neler öğütüyor? Onu hangi masal kahramanına benzetiyor? Neden?
11. Ailesi, Asuman için nasıl bir plan yapmış? Bu plana Zülbiye Hala neden karşı çıkıyor? Onun hikâyesi ne?

12. Asuman'ın kitabın sonunda kendine çizilen kaderden kurtulmak üzere attığı adımın onu kurtaracağına, insanca bir hayata taşıyacağına inanıyor musunuz? Neden?
13. Roman boyunca Asuman'ın yaptıklarından ve davranışlarından hangilerini onaylamıyorsunuz? O durumlarda nasıl davranmasını önerirdiniz?

YARATICI ETKİNLİKLER...

- **Tartışma:** Tutucu ailelerde kız çocuklarına uygulanan baskı ve kısıtlanan özgürlükler konusunda annelerin romandaki gibi neden kızlarının yanında durmadığını etraflıca tartışın. Bu tür çevrelerde ana-kız ilişkisi, annelerin kızlarının sosyal gelişimine katkı yapmak, hayatını özgürleştirerek değiştirmek yerine neden kendininkiyle aynı kaderi dayatmak biçiminde yaşıyor? Oysa anne, kız çocuklarının dayanacağı önemli bir güç değil mi?
- **Sunum:** İnsanlar arasındaki sıcak ilişkilerde akrabalığın etkisini irdeleyin. Sırf akraba diye, kan bağı var diye birilerine yakınlık duyulabilir mi? Akraba olmak sevgi, saygı ya da güven duymak için yeterli mi? Güven unsuru arkadaşlıkta, akrabalığa göre daha güçlü olabilir mi, örnekleri var mı? Akrabalığın ilişkilerdeki yerini somut örnekler üzerinden etraflıca irdeleyin. Dileyen öğrenciler araştırma sonuçlarını birer sunum halinde hazırlayarak konuyu arkadaşlarıyla paylaşsın.
- **Pantomim:** Asuman'ın roman boyunca yaşadığı temel olayları söze gerek kalmayacak biçimde pantomimle canlandırın. Asuman'ın yalnızlığını ve çaresizliğini, ailesinin sevgisizliğini, çevrenin vicdansızlığını davranışlarla anlatın. Yaşananların söz gerektirmeyecek kadar yanlış, haksız ve üzücü olduğunu gösterin.
- **Yazma:** Öğrenciler, "Görücü usulüyle evlendirmişlerdi onu..." cümlesiyle başlayan birer kısa öykü yazsın. Başlangıç cümlesini istedikleri yönde geliştirebilir, yaratıcılıklarını sinayabilirler. Öyküler sınıfta okunsun ve öğrenciler tarafından en beğenilen 5 öykü varsa okul gazetesinde yayımlansın ya da sınıfın/okulun sosyal medya hesaplarında paylaşsın.
- **Araştırma:** "Kadın kısmı, erkeğin önünden geçerse ona uğursuzluk getirir" ya da "kız boğazı, kaz boğazı" benzeri, kitapta geçen genelleme, önyargı ve kadın için küçültücü sözleri teker teker bulun ve listeleyin. Anlam(sızlık)larını tartışın. Bu gibi ifadelerin kadınların hangi özgürlüklerini kısıtlayıcı nitelikte olduğunu ve kadınların bu görüşler nedeniyle ne bedeller ödemek zorunda kaldığını saptayın. Bir toplumun, kadınlarını bu yollarla baskı altına almaya gereksinim duymasının nedenlerini araştırın.
- **Münazara:** Sınıf iki gruba ayrılınsın. Bir grup sözcüleri vasıtasıyla, "Kendine saygısı ve özgüveni olan kişi doğal olarak başkalarından da saygı görür" görüşünü, diğer grup yine sözcüleri aracılığıyla "Özgüveni yüksek her kişi saygıya değer olmayabilir," görüşünü kanıtlamaya çalışsın. Bakalım hangi görüş daha inandırıcı, hangi grup daha etkili olacak?
- **Canlandırma:** Tiyatro yeteneği olan gönüllü öğrenciler, küçük aksesuarlar kullanarak, Asuman, annesi, Mücella, Sinem, Nurcan, Ayşe, hala Zülbiye gibi kitapta yer alan ana karakterlerin yaşadıklarını, duygularını, özlem ve hayallerini anlatan canlandırmalar yapsın. Örnek, "Ben, yaşamı çocuk yaşında zindan edilen Zülbiye! Kurubaş Zülbiye... On üçünde mi yoksa on dördünde miydim bilmem..." benzeri başlayan anlatımlı canlandırmalar sonunda, karakterlerin ortak nitelikleri ve kadınların yaşamındaki haksızlık ve adaletsizlikler tartışsın.
- **Söyleşi:** Mümkünse il ya da ilçenizde kadın hakları konusunda çalışan etkili bir sivil toplum kuruluşundan bir yetkilinin okula davet edilsin. Toplumda kız çocuğu ayrımcılığı ve kız çocuklarının eğitim eksikliği, erken yaşta evlilik, görücü usulü evlilik vb konularında verilerle, aydınlatıcı bir konuşma yapması ve soruları cevaplayarak bilinçlenmeye katkıda bulunsun. Söyleşiye diğer sınıfların da katılması sağlanabilir.
- **Okuma:** Çağdaş edebiyatımızda kadın sorunlarını işleyen yazarları araştırıp kitaplarını okumayı deneyin. Yeni yazarlarla tanışırken bu önemli toplumsal konuya ilişkin bilincinizi artırın.